

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Goniec Częstochowski

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Cena prenumeraty: miesięcznie 3 mk. 00 fen., kwartalnie 9 mk. 00 fen. za odnośnego do domu dopłaca się 28 fenigów miesięcznie. Cena pojedynczego numeru 15 fenigów.

Ceny ogłoszeń: za pierwszą półtorę jednospaltową na I kol. 1 mk. 50 fenigów, na II i III kol. 65 fenigów, na IV kol. 45 fenigów. Ogłoszenia drobne po 10 fenigów za wyraz.

Redaktor lub jego zastępca przyjmuje interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 10 — 2 po poł. Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.

Adres Redakcji i Administracji CZĘSTOCHOWA, ulica Pańszkowska Nr. 35. — Telefon Nr. 5

Aktywiści o wyborze króla.

Był zastępca dyrektora departamentu stanu w gabinecie Kucharzowskiego, a obecny prezes Związku budowie państwa polskiego, dr. Witold Kamieniecki, w rozmowie z współpracownikiem „Neue Freie Presse” oświadczył między innymi:

Passywiści nie zajęli dotąd zdecydowanego stanowiska w sprawie rozwiązania kwestji polskiej. Aktywiści zaś wyrażają jednogłośnie zdanie, że wszelka dalsza zwłoka w budowie państwa polskiego byłaby niemożliwa. Zdaniem aktywistów nadesza obecnie chwila ostateczna do budowy państwa polskiego w ścisłym związku z mocarstwami centralnymi. Odnosnie do szeregów zauważył Kamieniecki: My, Polacy, uważamy obecnie za pierwsze i najważniejsze zadanie chwili: Objęcie administracji kraju, organizację armji, uporządkowanie finansów, zniesienie podziału Polski na dwa obszary okupacyjne i ustalenie granic na zachodzie i na wschodzie. To są zadania, które uwzględnić należy niezależnie od tego, które rozwiązanie; czy austro-polskie, czy też niemieckie przyjdzie do skutku. Wszystkie powyższe problemy rozważać należy powoli, na podstawie porozumienia się Austro-Węgier, Niemiec i Polski.

Sprawa wyboru króla wydaje mi się obecnie nieskuteczna. Popularność przyszłego króla wymaga, aby objął on rządę po załatwieniu najtrudniejszych problemów, po zniesieniu okupacji wojskowej, po uporządkowaniu finansów i ustaleniu granic. Byłoby może najlepiej, gdyby król wstąpił na tron dopiero po ukończeniu wojny, gdyby zjawił się w kraju, jako człowiek, niosący ze sobą pokój. W każdym razie wybór króla jest w chwili obecnej niemożliwy. Rada Stanu uważała się niewątpliwie niekompetentną dla dokonania wyboru króla i załatwiania zwołań Sejmu w tym celu. Rada Stanu nie uchwaliła jednak dotąd ordynacji wyborczej. To też w każdym razie musiałyby upłynąć co najmniej kilka tygodni zanim mógłby się zebrać Sejm polski. Z czasu tego zaś pragnieliby skorzystał w tym kierunku, aby pod przewodnictwem obecnej Rady Regencyjnej ustalić podstawy tronu.

Nasz majątek narodowy.

P. Koszutski, znany ekonomista, oblicza wartość całej wytwórczości rocznej ziem polskich na 14 tysięcy milionów marek (6,500 milionów rubli); na sumę tę składa się: rolnictwo 648 milionów marek, górnictwo—1,080 milionów mk. i przemysł—6,480 mil. mk.

Majątek Królestwa Polskiego w roku 1914 oszacowane w przybliżeniu na 9,1 miljarda rubli. Na jednego mieszkańca Królestwa Polskiego przypada z sumy wartości majątku narodowego 750 rb. Wartość ogólna majątku Galicji wynosi około 4 miljardów rubli, co daje na jednego mieszkań-

ca około 500 rubli. Wielkopolanin posiada przeciętnie do 2 tys. rubli, co daje w sumie 13 miliardów rb.

W dzielnicach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, na Litwie i Rusi, przy ocenianiu wartości majątku polskiego (przy uwzględnieniu niskich cen ziemi) można zastosować normę, wziętą dla Galicji, to jest 500 rb. na głowę, otrzymamy wtedy sumę 12 i miljarda rb.

Ogółem wartość majątku wszystkich rozpatrywanych ziem polskich da się określić cyfrą około 40 miliardów rubli, czyli 100 miliardów koron. Dla porównawczego ocenienia tej cyfry należy zaznaczyć, że majątek narodowy całego państwa niemieckiego przy 66 milionach ludności wynosi około 161 miliardów rb., czyli cztery razy tyle, co majątek narodowy polski.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo). Wielka Kwatery Główna donosi dnia 1 września 1918 r.:

Zachodni teren walk.

Grupa wojsk następują tronu bawarskiego ks. Rupprechta.

Grupa wojsk generała-pułkownika v. Boehna.

Pomiędzy Ypres i La Bassee skróciliśmy front nasz przez oddanie łuku, występującego w kierunku na Haselbrouk. Pozostawiliśmy przy tej sposobności Kemel przeciwnikowi.

Dokonane przed kilku dniami manewry zostały przed nim ukryte. W dniu wczorajszym anglicy zaatakowali silnymi oddziałami nasze dawne linje. Mieszane oddziały nasze pozostawione w przedpolu nowych stanowisk pozostają z nimi w kontakcie bojowym. Przeciwnik obsadził Kemel i poszedł dalej przez Baillet i Neuf Berquin.

Na drodze Arras—Cambrai angielskie ataki piechoty zamykały się przed linjami naszymi. Silne, kilkakrotnie aż do wieczora ponawiane ataki nieprzyjaciela pomiędzy Decourt a Yaulx—Orcaicourt zamykały się.

Po zmierzchnych walkach Bullecourt i Escaut pozostały w ręku nieprzyjaciela.

Pomiędzy Morval a Peronne po gwałtownym ogniu atakowały dywizje angielskie i australijskie. Pod Morval i na południowy zachód od Bancourt zostały odparte Bouchavesnes utrzymane zostało przy pomocy kontrataku.

Dalej na południe linja nasza po ukończeniu walk biegnie wzdłuż drogi Bouchavesnes—Peronne. Próby przejścia Sommy pod Brle i St. Christie zostały udaremnione.

Silne ataki francuskie pomiędzy Sommą a Oise przeciwko pozycjom kanałowym i blokowemu wzgórz na północny wschód od Noyon. Dywizje francuskie, które pod wieczór nacierały po obu stronach Nesle, zaległy w ogniu linii naszych. Pod Rouy przeciwnik odrzucony został kontratakami.

Ataki, prowadzone koło południa pomiędzy Beaulieu a Morlincourt, zamykały się z wielkimi stratami dla przeciwnika. Atak, ponowiony pod wieczór, rozdrobił się na poszczególne natarcia, które wazedzie zostały odparte. Silniejsze oddziały nieprzyjacielskie, które nacierały na północ od Varisnes, oraz przez Oise pod Bretigny, zostały odrzucone.

Pomiędzy Oise a Aisne rozpoczęła się wczoraj wieczorem narowo, po bardzo silnym ogniu działowym, walka piechoty. Na południe od Oise ataki nieprzyjacielskie nie mogły się naprzód posunąć w ogniu działowym i kartaczowym. Po obu stronach Champs nieprzyjaciel nacierał od strony niziny rzeki Allette. Przez kontrataki położenie pierwotne przywrócono.

Pomiędzy Allette a Aisne natarcie przeciwnika poprowadzone zostało przez ataki częściowe.

Wice-sierżant Haas z kompanji kartaczownic 57 pułku zapasowego rozstrzelał tu 4 nieprzyjacielskie wozy pancerne i wziął załogi ich do niewoli.

Pod wieczór nieprzyjaciel przypuścił atak znacznymi siłami—pod i na południe od Crecy-le-Mont odparliśmy przeciwnika częściowo w kontratak.

Na wschód od Juvigny przedarł się aż do Terny—Sorny. Tam powstrzymał go rezerwy miejscowe.

Na południe aż do Aisne często ponawiane ataki nieprzyjaciela rozbiły się przed linjami naszymi.

Pierwszy generał-kwatermistrz. Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEN. Urzędowo donoszą dnia 31-go sierpnia 1918 r.:

Włoski teren walk.

W Judykarij—owocne walki wywiadowce. Monta Maja (na wschodzie od Pasubio) był wczoraj przejściowo w posiadaniu nieprzyjaciela.

Więcej niż dwugodzinny ogień artylerji i miotaczy min zasypał naszą załogę, poczem wiochom udało się wtargnąć do naszych rowów.

Nasze rezerwy lokalne, złożone z oddziałów i pułku cesarskich strzelców tyrolskich i bataljonu cesarskich strzelców szturmowych rzuciły się natychmiast do kontrataku i poparte przez baterje dywizji strzelców cesarskich i artylerje 40 brygady honwedów, po krótkiej walce odrzuciły nieprzyjaciela.

40 pułk bersaljerów przypłacił swoją porażkę przeszło 400 zabitymi i 100 jeńcami.

Szef sztabu generalnego.

Dowództwo niemieckie oczyszcza siły.

„Verwaerts” pisze: Dziś mało na tem zależy, że się traci ruiny, wsi jakiejs. Dowództwo niemieckie ma teraz za zadanie zaoszczędzenie sobie sił, którymi by rozporządzać mogło w ostatecznych zapasach. Walka idzie o ostatnie rezerwy. Ten, kto je rzucić będzie mógł w wir walki, ten będzie miał ostatnie słowo, ten w końcu będzie miał prawo narzucić przeciwnikowi swoje żądania i zdobyć zwycięstwo.

Belgijozycy na Murmanię.

Z Helsingforsu donoszą: „Hufvudstadsbladet” podaje, że kolicja rozpoczęła obecnie werbować także belgiskich ochotników do ekspedycji w Rosji północnej. Belgijscy oficerowie artylerji znajdują się już na wybrzeżu Murmańskim.

Partyzantka na Ukrainie.

Taktyka ukraińskich oddziałów partyzanckich polegała na niespodziewanym pojawieniu się przed wrogiem, szybkim ataku i znikaniu bez śladu.

Do najlepiej wyćwiczonych należał oddział Hrebenki. Jednakże w ostatnich czasach, jak donoszą z Kijowa do „Vossische Zeitung”, udało się wojskom niemieckim odczołyć go i całkowicie zgnieść.

Tym sposobem w okolicach Żwinogródka nastąpił spokój. Zaraz po pokonaniu Hrebenki wzięto się napowrót do przerwanych żniw.

Zamach na Lenina.

Pgt. Agen. Tel. donosi pod datą 31 sierpnia co następuje: Dziś w nocy otrzymaliśmy telegraficzną wiadomość o nowym rozpaczliwym czynie burżuazji i jej adherentów. Kiedy wódz proletariatu rosyjskiego towarzyszy Lenin opuszczał sebranie robotników fabryki Michelsona w Moskwie, dano do niego dwa strzały, które go raniły.

Komisarz do spraw wewnętrznych północnej komuny robotniczej towarzyszy Urickij został zamordowany.

„Prawda“ zamieszcza następujące szczegóły o zamachu na Lenina:

Lenin przemawiał na pewnym zebraniu robotników fabryki Michelsona. Gdy opuścił zebranie, zatrzymały go dwie kobiety, które wdały się z nim w rozmowę o wydanych ostatnio dekretych w sprawie dowozu do Moskwy środków żywności. Podczas tej rozmowy padły trzy strzały, które raniły Lenina w rękę i w plecy. Strzały dała młoda dziewczyna, należąca z wyglądu do sfery inteligentnej. Dziewczynę aresztowano. Stan Lenina, przewiezionego do Kremla, nie wzbudza podług zapewnień lekarzy żadnych obaw.

„Prawda“ podaje odezwę do robotników, podpisaną przez Swierkowa, wzywającą ich do zachowania spokoju. W odezwie powiedziano m. in.:

„Nie wątpimy, że ślady zamachu zaprowadzą nas do prawych socjal-rewolucionistów i najemników Anglii i Francji. Na zamach na swoich przywódców klasa robotnicza odpowie masowym bezlitosnym terrorem przeciwko wszystkim winowajcom“

6 miliardów marek kontrybucji.

„Neue Freie Presse“ podaje, że wedle postanowień dodatkowych do traktatu brzeskiego Rosja zobowiązała się do zapłacenia Niemcom 6 miliardów marek tytułem kosztów wojennych i odszkodowania za straty, jakie poniosła ludność niemiecka w Rosji.

Jeden miliard marek przypada z tego na Ukrainę.

Ucieczka rosyjan na Ukrainę.

Pociągi, idące w kierunku Ukrainy, są tak przepełnione, że nawet ludzie zamocni są szczęśliwi, jeśli znajdują miejsce na dachach wagonów. Podróż jednak jest bardzo niebezpieczna, gdyż często bolszewicy czernowogwardziści rewidują na własną rękę pociągi i ograbiają doszczętnie podróżnych. Korespondent utworzył razem z innymi 32 podróżnymi prawdziwy związek obronny, który, zając wagon towarowy i kazałszy się w nim zamknąć przybył szczęśliwie nie rewidowany do granicy ukraińskiej.

Przedczesna radość.

Z powodu fałszywej pogłoski, że pokój został zawarty, zebrał się jadłonoś glosowski „Forward“ w dniu 7-ym sierpnia olbrzymi rozentuzjowany, co najmniej 20,000 tłum, w którym przeważały kobiety, przed głównym urzędem pocztowym, skąd wyszła pogłoska. Wznoszono okrzyki: „Hurra“ i wołano: „Nasi ludzie powracają“. Naczelnik poczty musiał w końcu oświadczyć, że pogłoska jest fałszywa.

Foch jako wódz.

Foch, choć trudno przewidzieć, czy dalsze jego czyny usprawiedliwią zachwyty jego współziomków — pisze Ardenne, — jednakże zdoła osiągnąć takie powodzenia, które każą mniemać, że jest to wódz, o wiele wyższy ponad średnią miarę.

Foch prowadził ataki okrażające — jak w dniach 18 do 21 lipca, lub 9 i 10 sierpnia, kiedy chciał złamać skrzydła atakowanych armii niemieckich między Soissons i Reims oraz pod Montdidier i na północ od Sommy pod Marleancourt.

Ale oprócz okrażających operacji Foch próbował również przebijania frontu — jak np. od 16 do 19 sierpnia pod Roye oraz w dniach 19 i 21 sierpnia w wielkiej bitwie między Oise i Aisne.

Od 15 do 18 lipca, miał miejsce koncentryczny kontratak na wojska niemieckie, które przekroczyły Marne pomiędzy Chateau-Thierry i Dormans — a już 18 lipca nastąpił wielki atak na 40 kilometrowe wielkie skrzydło armii niemieckiej v. Boehna — jednocześnie zaś atak równie silny ze skrzydła przeciwnego ze strony Reimsu, na armię generała v. Mudra.

Kiedy te armie wskutek odwrotu przez Aisne i Vesle wycofały się z tych kleszczy, marszałek Foch nagle w ostatnich dniach lipca przestał już dalej atakować — i już dn. 8 sierpnia uderzył w zupeł-

nie innym miejscu, pomiędzy Anere i Avre — ale znów natomiast rozszerzył pole bitwy, skoro dotrzywał, że atak dochodzi do swego wyczerpania i zaczyna być odpierany.

Od 21 do 25 sierpnia wrzały jak najstraszniejsze walki, które są jeszcze w toku.

Front niemiecki wytrzymał w oporze, chociaż krok za krokiem oddał kilka kilometrów terenu.

Chwila bieżąca.

— Jak donoszą z Kijowa, armia ochotnicza zdobyła Noworosyjsk nad morzem Czarnym, znajdujący się dotychczas w rękę bolszewików.

— „Evening Standard“ donosi, że w jednym z najbliższych tygodni rządy koalicyjne ogłoszą prawdopodobnie sensacyjną deklarację polityczną, jako wynik odbytej w Londynie konferencji rządów sprzymierzonych.

— Dzienniki donoszą że w obwodzie Murmańskim rzucono bombę na generała angielskiego Possela.

— Wszecchrosyjska nadzwyczajna komisja zarządziła aresztowanie wszystkich obywateli francuskich poniżej lat 40 w charakterze zakładników.

— „Times“ donosi z Santander: Są oznaki, że uda się uzyskać ogólne porozumienie pomiędzy Niemcami a Hiszpanją.

— We środę dokonano w Helsingforsie zamachu na komendanta straży obywatelskiej, Samattiego. Do jego mieszkania rzucono bomby.

Samatti został ciężko ranny.

— Foch objął dowództwo także nad częścią armii angielskiej.

— Biuro Wolfa donosi: Parowiec niemiecki „Annie Stinnes“ przybył w sobotę do Petersburga. Jest to pierwszy od lat czterech statek niemiecki, który zawitał do portu tamtejszego.

— Podług wiadomości dziennika „Mir“ generał Brusilow został aresztowany i osadzony w Kremlu.

Z WIDOWNI WYDARZEŃ.

Konflikt hiszpańsko-niemiecki.

Berlin, 1 [9. Rokowania niemiecko-hiszpańskie przebiegają zupełnie spokojnie, mimo przeciwnych usiłowań rządów państw koalicyjnych.

Wedle tego co słychać, strefa zagrożona na morzach wcale nie będzie zmniejszona, natomiast będzie zaprowadzony system wydawania głożeń bezpieczeństwa w znacznie szerszym zakresie.

Wedle informacji z Paryża, Hiszpanji grozi wojna domowa, na wypadek gdyby rząd zechciał zerwać stosunki dyplomatyczne z Niemcami. Wiadomość tę podaje „Journal des Debats“ za kilku dziennikami hiszpańskimi.

Król hiszpański Alfons przybędzie w pierwszych dniach września do Madrytu i weźmie udział w nadzwyczajnej radzie ministrów.

Prasa madrycka podaje, że prezydent ministrów przyznał, iż zwołał nadzwyczajną radę ministrów, nie chciał jednak powiedzieć co będzie przedmiotem obrad.

„Times“ podaje, że rząd hiszpański nie wydał żadnego urzędowego komunikatu o nocie niemieckiej. Cenzura postępuje bardzo ostro.

Wez wszystkie oznaki wskazują na to, że rozstrzygnięcie jeszcze nie nastąpiło.

Zamiatary japońskich.

„Hollandsch Nieuw“ donosi z Tokio: W komiteje gospodarczej dla Syberji, która służyła z zastępców armii, floty, przemysłu i handlu oświadczył minister spraw zewnętrznych, że Japonia postanowiła ratować Syberję, ażeby uratować Rosję.

Japonia chce postać na Syberję wszędzie żywność, przywrócić tam spokój i porządek, wcale jednak nie ma zamiaru mieszać się w wewnętrzną politykę Syberji.

Wojskowa interwencja Japonii spowodowana została jedynie zasadą wszechbraterstwa. Japonia chce swemu sąsiadowi dać korzystną z takich samych dobrodziejstw, jakie są jej udziałem.

Cześć wobec reformy konstytucyjnej.

Z Wiednia donoszą do Czasu: Wiener Mittag donosi z Pragi: Organ czeskich agraryszów Venkov oświadcza, że cześć w żadnym wypadku nie weźmie udziału w rokowaniach w sprawie reformy konstytucyjnej państwowej. Prezes ministrów, dr. Hussarek, bowiem nie tylko że nie zniósł rozporządzeń, wydanych w czasie wojny, a krywdzących Czechów, lecz da starych krywdw dodał nowe.

Nowe rządy w Polsce.

„B. Z. am Mittag“ otrzymuje od osobistości dobrze poinformowanej z Warszawy informacje, że Polska po zawarciu traktatów, wojskowego, gospodarczego i kolejowego z Rzeszą niemiecką, które po podpisaniu zostaną w tej samej formie przedłożone także i monarchji Habsburskiej, wejście do systemu państw środkowo europejskich.

Obecne narady w Warszawie będą bardzo krótkie. Wogóle wszystkie dalsze kroki, mające doprowadzić do ustanowienia tronu polskiego, mają się odbyć możliwie jak najprędzej. Istnieje nadzieja, że w trzy, a najdalej w cztery tygodnie, dojdzie się do poważnego kresu. Wyboru króla przez sejm nie będzie. W obecnych warunkach ruch wyborczy natrafia na trudności techniczne i wywołaby niepotrzebną zwłokę.

Wybór króla odbędzie się dlatego w ten sposób, że Rada Regencyjna i rząd porozumieją się z przywódcami stronnictw, którzy na podstawie obecnego położenia, są jedynymi przedstawicielami narodu.

Jedynym kandydatem na tron królewski, po usunięciu wszystkich innych, jest arcyksiążę Karol Sztfauf. Z chwilą gdy nowy król wstąpi na tron, ustanie, samo przez się, administracja cywilna niemiecka i austro-węgierska w Królestwie Polskiem i ustanie podział kraju na dwie okupacje, które następczą duzo trudności, nietylko mieszkańcom, ale także i okupantom. Przejście całej administracji cywilnej w ręce polskie, będzie jednym z wielu darów, które nowy król przyniesie narodowi polskiemu.

Z Rady Stanu.

Zjazd członków Rady Stanu daje się już zauważyć. Dziś rano w kancelarii Rady Stanu zgłosiło się już kilkunastu posłów z prowincji.

Przejdym Rady Stanu jest już prawie w kompletie. Dziś objął urządowanie wice-marszałek p. Bądziński. Przyjazd marszałka spodziewany jest w ciągu dnia dzisiejszego.

Powrót d-ra Steczkowskiego

W sobotę po południu wrócił z kuracji prezes Rady ministrów dr. Jan Kanty Steczkowski.

Sprawa polska w Radzie Związkowej.

Według „Breslauer Neuste Nachrichten“ Rada Związkowa niemiecka

s. t. p.

z WETTERÓW

Olimpia Muljewicz

wdowa po lekarzu powiat.

Opatrzona św. Sakramentami zmarła w Warszawie dnia
27 Sierpnia 1918 roku przeżywszy lat 80.

Nabożeństwo żałobne odprawione zostanie w środę d. 4 b. m. na Jasnej
Górze o g. 10 i 45 m. r. Na które zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych

Córki, zięć i wnuk.

zajmie się na specjalnym posiedzeniu w końcu września ostatecznym rozwiązaniem sprawy litewskiej i polskiej.

Prawdopodobnie w pierwszej połowie września odbędzie się konferencja niemiecko-austrjacko-węgiersko-polska.

Na konferencji tej rozstrzygnięte ma być położenie prawno-państwowe polski.

Równocześnie omawiane będą najważniejsze kwestje, związane z budową państwa polskiego, a mianowicie ułożone zasadnicze linje sojuszu wojskowego i gospodarczego z Polską oraz ukształtowanie polskiej granicy zachodniej. Nim przyjdzie do wytknięcia polskiej granicy wschodniej, musi nastąpić porozumienie z rządami wielkorusyjskim i ukraińskim.

Prasa francuska o sprawach polskich.

Z Kopenhagi donoszą: Prasa francuska różnych odcieni śledzi z wielkim zainteresowaniem się odgłosy prasy niemieckiej w sprawie rokowań, jakie odbywały się w Wiedniu i w niemieckiej kwaterze głównej. Na ogół wszakże poprzestaje prasa francuska na przytaczaniu i cytowaniu poszczególnych przez prasę niemiecką ogłoszonych wersji i powstrzymuje się od własnych komentarzy. Jedynie tylko „Temps” zamieszcza na temat sprawy polskiej dłuższy artykuł wstępny i udziela polakom swych rad co do stanowiska, jakie powinni zająć wobec przyrzeczeń niemieckich.

WRAŻENIA I UWAGI.

Najłatwiejszym bodaj i „najwzdięczniejszym” w czasach dzisiejszych zadaniem prasy, było do niedawna zwalczanie wszelkich poczynań, zmierzających ku odbudowie państwa polskiego.

Długoletnia niewola narodu przygotowała odpowiedni grunt pod zasiew ziarn niezgody, nieufności i złośliwej krytyki.

Przez długie lata niewoli nie mieliśmy własnego rządu: rządziła nami samowola najeźdźców, która zwała się rządem, a której zwalczanie we wszelaki sposób, aż do terroru włącznie, uważano było zawsze za czyn wysoce patriotyczny.

Obecnie jednak czasy się zmieniają na naszą korzyść. Miejsce rządów najeźdźczych zajmuje powoli rząd polski, którego o brak uczuć patriotycznych nikt chyba uczciwy na serjo posądzić nie może. Społeczeństwo zaczyna pojmować, że rząd polski może się mylić, ale nigdy nie może być złym i przewrotnym w zasadzie, jak to miało miejsce z rządem rosyjskim.

To też wieść o mającym wkrótce nastąpić wyborze króla polskiego wywarła powszechnie zainteresowanie w narodzie, podkopując do reszty autorytet nieprzejdnianych przeciwników obecnych władz polskich. Społeczeństwo bowiem, uświadomiwszy sobie różnicę między władzami polskimi, a rządem najeźdźców, zaczęło się powoli skupiać przy rządzie naszym i popierać jego usiłowania i dążenia.

Na bezrząd dziś już miejsca niema!

KRONIKA

Rozpoczęcie roku szkolnego.
Nabożeństwem na Jasnej Górze szkoły częstochowskie rozpoczęły wczoraj nowy rok szkolny, który rzeczywiście można nazwać nowym okresem szkolnym, albowiem do pracy na niwie szkolnictwa stanie po raz pierwszy polska państwowa szkoła średnia.

Od wczesnego ranka na ulicach miasta panowało niezwykle ożywienie: za wszystkich stron młodzież szkolna dążyła do swoich szkół, by następnie w szeregach podążyć na Jasną Górę. Najpierw wyruszyły szkoły średnie męskie, na czele z państwem gimnazjum, potem szkoły żeńskie, wreszcie niezliczone szeregi dziatwy szół początkowych. Msze św. w kaplicy i na wielkim kościele odprawił prefekci szkół, przyczem senior prefektów ks. kanonik M. Ciesielski zwrócił się do zebranej młodzieży z gorącą przemową, podnosząc doniosłość obowiązku, jaki spoczywa na szkole i uczniach polskich.

Po nabożeństwie dla szkół średnich o g. 11 rano w wielkim kościele ks. prefekt Korniowski odprawił Mszę św. dla szkół początkowych. Kazanie stosowne do wieku tych maluczkich, łączących oświaty wygłosił jeden z O. O. paulinów.

Uroczystość rozpoczęcia roku szkolnego miała charakter nader podniosły i rozrzucający.

Nowe gimnazjum T. O. S. Siedziba nowego gimnazjum Tow. Op. Szkolnej mieści się przy ul. Szkolnej № 10. Egzaminia do klas I, II i III odbędą się w czwartek, d. 6 września, między g. 3-7 pp.

— Mylnie wiadomości.
Wobec mylnie podawanych i komentowanych informacji, tyczących się probostwa św. Zygmunta, zmuszeni jesteśmy już po raz czwarty złożyć odpowiednie wyjaśnienia.

Wiadomość o mianowaniu ks. Antoniego Grochowskiego na probostwo parafii św. Zygmunta jest niedokładna i przejęta, bowiem nie może być mowy o nominacji nowego proboszcza, dopóki ks. kan. Fulman nie obejmie stolicy biskupiej w Lublinie.

Upatrzonym kandydatem na proboszcza parafii św. Zygmunta jest biskup sufragan ks. Władysław Krynicki, którego pomocnikiem i administratorem parafii będzie ks. Antoni Grochowski, dotychczasowy profesor seminarjum duchownego we Włocławku.

— Osobiste. B. rejent miejscowy p. A. Resler, po czteroletnim pobycie w Rosji, powrócił do Częstochowy.

— Zebranie Towarz. Rolniczego. Dziś, we wtorek, odbędzie się zwykle miesięczne zebranie Towarzystwa Rolniczego.

— Odwołane zebranie. Zapowiedziane na dzień 1-go września zebranie, stow. „Jedność” z powodu nieprzybycia dostatecznej ilości członków nie odbyło się.

— Zebranie Zw. Florjańskiego. Zarząd Związku Florjańskiego w Warszawie pozostał do swych członków w Częstochowie zawiadomienie o mającym się odbyć zebraniu tegoż w dniu 15 września r. b. w Warszawie, Aleje Jerolimskie nr. 55.

— Na urlopy. Onegdaj rannę pociąg zapelnione były robotnikami, wracającymi z Prus na urlop; wieczorem zaś z powrotem odjechało około 150 osób.

— Pasek na stoniny. Cena stoniny w naszym mieście dosięgła już ceny 15 mk. za funt. Speculanci więc ciągną dalej pasek.

— Wystawa ogrodnicza. Prace w pawilonie na półkach doświadczalnych w związku z mającą się odbyć wystawą ogrodniczą w ciągu dni 7, 8 i 9 bm. postępują rażno naprzód. Wystawa zapowiada się pomyślnie, na uczestników zgłosiło się do tej pory 20 ogrodników z Częstochowy i okolicy a jeszcze zapisy napływają. W wystawie też ma wziąć udział Tow. Rolnicze wraz z poszczególnymi miejscowymi kółkami.

Pierwsza część pawilonu zostanie zamieniona w ogród z mającą się odbyć wystawą kłombami itp., w drugiej zaś mieścić się będą ekspozycje. Podczas wystawy staraniem Tow. Rolniczego będą też odbywać się wykłady pokazowe na półkach.

— Awantura w teatrze „Apollo”. Podczas przedstawienia w ub. niedzielę trupy E. Redena, śpiewaczka kabaretowa Lola Patroni po odśpiewaniu 2 piosenek w języku polskim, na żądanie publiczności żydowskiej, zaczęła śpiewać w żargonie. W odpowiedzi na t., rozległy się gwizdy i wołania „po polsku”.

Pomimo interwencji i tłumaczenia p. E. Redena, że teatr jest kosmopolityczny i prosby jego o spokój, polska publiczność nie zgodziła się na śpiewanie w żargonie i przedstawienie zostało przerwane. Żydzi opuszczając salę teatralną głośno po polsku twierdzili, że języka polskiego nie rozumieją.

Zarząd T-wa Opieki Szkolnej

zawiadamia, że zapisy do gimnazjum przyjmuje codziennie kancelarja w lokalu bursy (ul. Staszycza № 3) w godzinach od 10-12 i od 4-6 po południu

Egzaminy rozpoczną się w czwartek dnia 5-go września. W dniu tym wszyscy kandydaci winni się zgłosić do lokalu bursy o godzinie 3-iej po południu.

Lekcje rozpoczną się 12-go września.

Teatr „APOLLO” ul. Panny Marii — Trzeci i przedostatni dzień gościnnych występów
Nr. 12. KRÓLA ŚMIECHU

E. REDENA

Ze swoim doborowym towarzystwem, w skład którego wchodzi:

LOLA PATRONI,

Redenowa, Karska, Sławińska, Kwiatkowski, Drwęski, Kuoharski.
B-A-L-E-T: Kaniewska, Orden, Wierzbicki.

Teatr „**PARYSKI**” Ulica Panny Marji
— Nr. 19. —

Program od Soboty 31 Sierpnia do
Wtorku 3 Września r. b. włącznie.

Czy winna?...

Tragedja w 5 częściach z życia młodej kobiety osnuta na tle znanego dzieła „**Fata Morgana**” w rolach tytułowych czeska artystka **S. ASMOLINA** i duński artysta **SWEN HOLM**.

Nad program: **Panna XX Wieku** czyli **Owa obozy**
(Komiczne)

Brzegi Dalmacji
(Zdjęcie z natury)

Muzyka: Sekstet Artystyczny pod Dyrekcją
p. Czesława Zaka.
Słuchacza Konserwatorium Warszawskiego.

CENY. MIEJSK
ZWYKŁE

Dla dzieci wejście wazonione.
Bufet cukierniczy przy teatrze.

Teatr „**ODEON**” ul. Panny Marji № 27.

Program od Wtorku 3-go do piątku 6-go Września r. b.

DZIWIWI LUDZIE...

Przepiękny dramat nastrojowy w 5-ciu aktach, z ulubienicą Publiczności, uroczą **Henny Porten** w roli głównej

N A D PROGRAM: **Zepsute okiennece** (komiczny)

Anons: **Mia May** wkrótce ukaze się w największej sensacji chwili w przepięknym romansie osnutym na tle wojny obecnej p. tyt. „**O F I A R A**”.

Orkiestra koncertowa pod kierunkiem członka Filharmonji Łódzkiej p. Rafała Kantora. Bufet cukierniczy przy teatrze
Dla młodzieży wejście wazonione — — — Ceny miejsc zwykłe — — — Szczegóły w afiszach i programach.

DOKTOR

Stefan Purski

przyjmuje codziennie od 9-11 i od 4-8 pp. Panie od 12-2
choroby skórne i weneryczne
Częstochowa ul. Piękna 5.
I-sze piętro. 754—

LEKARZ-DENTYSTA

Michał Grejniec

ul. Panny Marji № 10.
Wymywanie zębów bez bólu. Plomby.
Zęby sztuczne. Korony.
Laboratorium zębów sztucznych.
codz. od 9-1 i 3-7 wieczorem.
Ceny bardzo przystępne.

KURSY HANDLOWE W. NASSALSKIEGO

w CZĘSTOCHOWIE.
Informacji udziela i zapisy przyjmuje
kancelarja kursów ul. Panny Marji 35,
w dnie powszednie od 6-7 pp.
0258—

Ważne dla Pań

Niniejszym zawiadamiam, iż w nowo-
otworzonej Pracowni Uborów Damskich
ul. P. Marji 12. Wykonuję wszelkie
roboty jako to: Kostjumy, płaszcze, suk-
nie, żakiety i t. p. według ostatniej mody

Z poważaniem

M. Stawski.

długoletni kierownik f. J. Muszyński

Robota solidna

Magistrat miasta Częstochowy poda-
je do wiadomości, że na zasadzie u-
chwaly Magistratu z dnia 27. sierpnia r. b.
koszta kuracji i utrzymania chorych
w szpitalach miejskich, wynosić będą
6,00 Mk. dziennie, poczynając od 15 go
września 1918 r.

NADBURMISTRZ
Dr. J. Marczewski.

Kursa Ochroniarskie ORAZ SZKOŁA PROBLEWSKA ST. LIGĘZOWNY

w Częstochowie, Kościuszki 9.
Zapisy codziennie prócz niedziel i świąt od
g. 9-6 pp. Rozpoczęcie zajęć 4 września 1918

Meble
kredensy, stoły, krzesła,
szafy, biurka, garnitur
mebli lustra, łóżka po
cenach przystępnych po-
leca skład Mebli ul. P.
Marji Nr. 12. 987—

Obiady
prywatne od godziny 1 do
3, za 100 marek mieszł-
cznie. ulica Piękna 6,
mieszkania 8. 1030—

Kupię
Miód we wszelkich ilo-
ściach Fabryka cukrów
Wl. Webera ul. Kościu-
szki Nr. 19

Zginał
portfel, pieniądze, przepu-
stka, powód osobisty
i pasport Jana Woźnia-
kowskiego. Nagroda 40
Mk. Biuro ogłoszeń
Kościuszki 11 0282—

Pierwszy w Częstochowie chłopski skład
kupuje i sprzedaje różnego rodzaju mebla, piani-
na maszyny do szycia i t. p. po cenach u-
miarkowanych, oraz poleca całkowite umeblowa-
wanie, sypialni, stołowych, i t. p. ul. Panny Marji
Nr. 50. 416—

**LABORATORIUM dla PRZEMYSŁU i
HANDLU** Stow. Kupców Polskich w War-
szawie oddział w Częstochowie (Centralna 5 I p.)
przyjmuje przedmioty do analizy codziennie od
godz. 3-ej do 8-ej p. p. 026—

Kupię
2-3 prasy do kopjowania.
Wiad. w Biurze Opiek-
nad wychodzącami Sta-
szica 3. 0280—

Do sprzedania
kilka jesiennych damskich
kostjumów, po cenach
przystępnych R. Trawiń-
ski, ul. Panny Marji 2

Potrzebny
stróż lub stróżka ul. Bar-
bary 11 1023—

Dwa pokoje
umeblowane frontowe z
osobnym wejściem, elek-
trycznym oświetleniem do
wysokojaższo. ul. Kof-
ciuszki 13, m. 8. 1018—

Poszukuję
10,000 tysięcy mk. na
dobrze prosperujący inte-
res, dam dobry procent
Jasnogórska z Rychtar

Potrzebne
uczenice i podręczne pra-
cownia sukien K. Skrzy-
neckiej ul. P. Marji Nr.
40 I p. 1016—

Stróż
potrzebny szaraz ul. Pa-
ny Marji Nr. 39 1017—

Bufetowa
z jęz. niemieckim mająca
długą praktykę z dobrmi
świadectwami poszukuje
szwiada. Wiad. w Adm.
Gońca 1013—

Zgubiono
kwit lombardu kasy Poł.
Oszczęd. Nr. 40527.
1031—

Kupię
dwie maszyny do robi-
enia pończosch cienką i
grubą Ciemna 33. 1033—

Potrzebny
chłopiec do posług Foto-
grafia ul. P. Marji Nr. 18.

Stancja
dla uczniów lub uczenie
domu inteligentnym, opie-
ka zapewniona. Na mie-
scu konwersacja języka
francuskiego. Ulica Ko-
ściuszki Nr. 17 J. Gra-
dzińska 997—

Restauracja
do sprzedania w Czę-
stochowie Wiadomość ul. P.
Marji Nr. 49 Grabki 998—

Potrzebne
szaraz szolne staniczarki
i spódniczarki do pra-
cowni sukien i okryć dam-
skich p. f. „Ewalina”
Piękna 6. 1009—

Irysy najlepiej
z gwarancją za dobro-
tę i wysoką wartość odku-
wają poleca Fabryka Cuk-
rów Mieczysława We-
bera ul. P. Marji 28

Osoba
w średnim wieku szuka-
jąca się doskonale najgospo-
darstwie domowym po-
szukuje zamieszka gospo-
dini lub kucharki. Wiad.
ul. P. Marji 41 u stró-
ża 1027—

Kupię
długi dom dochodowy z
ogrodem lub bez. Oferty
w Adm. Gońca sub. P. W

Wychowanka
klasystro poszukuje za-
jęcia w sklepie, do dzieci
lub jakiegokolwiek. Wiad.
ul. P. Marji 41 u stró-
ża 1028—

Potrzebny
szaraz młody człowiek
skromnych wymagań do
pomocy w gospodarstwie.
Wiadomość folwark Ko-
miń pod Częstochową
1038—

Ceny przystępne